

Projektplan

MINSKADE NÄRINGSFÖRLUSTER FRÅN JORDBRUKSMARK INOM VATTENSKYDD SOMRÅDE

PROJEKT BESKRIVNING

Målsättningen är att hitta åtgärder som ger vinn-vinn för både jordbrukaren och vattenmiljön, genom t.ex. · Fältbesök och dikesvandringar med experter som Peter Feuerbach, Dennis Wiström, Johan Rudin; · Föreläsningar inom t.ex. jordhälsa, strukturkalkning, sedimentationsbassänger och bevattningsdammar, betesmarker samt djur- och "vattenhälsa"; gårdsvis rådgivning för minskade näringsämnesförluster från jordbruksmark, och · Framtagande av information och informationsmaterial för olika medier med målet att öka kunskapen om jordbruksåtgärder som är bra för vattenmiljön genom t.ex. dokumentering av en eller ett par gårdars rådgivning för att visa som exempel hur det kan se ut och vad det kan ge för resultat; Framtagande av informationsblad och annat informationsmaterial samt filmer om olika åtgärder.

Inom projektet hoppas vi också kunna sammanställa en eller flera gårdsplaner som visar hur markkarteringar, rådgivning, åtgärder och vilja kan ge ökad vinst och good-will. Våra lokala rådgivare bör så långt det är möjligt vara på de olika aktiviteterna inom projektet så att vi bygger upp kunskapen här på Åland.

Projektledning sköts av Ålands Vatten. Fältbesök, rådgivning och föreläsningar, framtagande av information och film köps in som experttjänster.

RESULTAT

Målsättningen är att hitta åtgärder som genom vinn-vinn för både jordbrukaren och vattenmiljön genom minskade växtnäringsförlusterna från åkermark och att genom det förbättra vattenkvaliteten i sjöarna.

Framtidsbilden kan beskrivas genom Ålands Vattens strategiska utvecklingsmål nr 6: "I tillrinningsområdena bedrivs blomstrande näringsverksamhet som inte har en negativ påverkan på vattenkvaliteten i sjöarna. Nya innovativa metoder har utvecklats och tagits i bruk genom samarbeten över sektorerna". Vi tror att insatserna inom projektet har potential att bidra till en förbättrad vattenkvalitet, att det som görs kan visas upp som goda exempel med potential att spridas utanför vattenskyddsområdena samt att de jordbrukare som medverkar i projektet både kan finna en lönsamhet och känna en stolthet över de åtgärder som vidtas/genomförs.

Vi använder vattenskyddsområdet kring Långsjön och Markusbölefjärden som pilotområde för att utveckla jordbruksmetoder som minskar näringsläckaget från åkarna och därför också ökar jordbrukarens avkastning.

Vi tar fram goda exempel och demonstrationsåtgärder som gör att fler kan ta efter.

BEHOV OCH BAKGRUND

Miljön i Ålands Vattens vattentäkter var riktigt dålig på 1980-talet när vattenskyddsområdena inrättades. Under 90-talet och början på 2000-talet kunde man, genom de regler som tillkommit i vattenskyddsbestämmelserna, se att vattenkvaliteten blev bättre och bättre. Under andra halvan av 2000-talet kunde det dock noteras en trend i försämrade vattenkvalitet igen.

Ålands Vatten har sedan år 2015 intensifierat arbetet för en hållbar dricksvattenförsörjning för Åland och har i det arbetet haft mycket fokus på vattenskyddsarbete. Under 2016 och 2017 genomförde Ålands Vatten ett strategiskt processarbete för en hållbar dricksvattenförsörjning och arbetet har kopplats till Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda samt Ålands hållbara livsmedelsstrategi som också bottnar i FNs globala hållbarhetsmål.

I processarbetet tog bolaget ett strategiskt helhetsgrepp och många ålänningar har engagerats och hjälpt till i framtagandet av en vision, identifieringen av kärnvärden, 7 strategiska utvecklingsmål och framtagande av en färdplan för det fortsatta arbetet. Färdplanen prioriterade framtagande av en näringsämnesbelastningsanalys för Långsjön och Markusbölefjärden för att få bättre kunskap om belastningskällorna. En utredning beställdes hösten 2017. Det var redan fakta att vattenkvaliteten i sjöarna var klassad som otillfredsställande samt att analyser av vattenprover visade på en nedåtgående trend. Det utredningen visade var att näringsämnesbelastningen i de båda sjöarna är för hög för att vattenkvaliteten i sjöarna ska kunna ha en chans att förbättras. Utredningen visade också att jordbruket är den största belastningskällan. För att vi ska kunna ha en chans att förbättra vattenkvaliteten och dessutom uppnå våra strategiska utvecklingsmål, mål 2 Den ekologiska statusen gällande näringsämnen i våra råvattentäkter har stabiliserat sig på en god nivå enligt vattenramdirektivet år 2030, och på en utmärkt nivå år 2051” och mål 6 ”I tillrinningsområdena bedrivs blomstrande näringsverksamhet som inte har en negativ påverkan på vattenkvaliteten i sjöarna. Nya innovativa metoder har utvecklats och tagits i bruk genom samarbeten över sektorerna” behöver vi med andra ord satsa på åtgärder som främjar våra målsättningar.

Experterna som gjorde näringsämnesbelastningsanalysen tog även fram rekommendationer för åtgärder inom vattentäkternas tillrinningsområden. Åtgärderna omfattar konkreta åtgärder som dikesfilter, sedimentationsdammar och våtmarker samt även generella rekommendationer.

Det är de generella rekommendationerna vi vill fokusera arbetet i detta projekt på.

Arbeten som stöder projektet

- Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland
- Vattenåtgärdsprogram för Åland och EU:s vattenramdirektiv
- Ålands hållbara livsmedelsstrategi
  - ”sätt Åland på tallriken”
  - hitta pilotprojekt och pilotområden

PROJEKTETS MÅL

Målsättningen är att hitta åtgärder som ger vinn-vinn för både jordbrukaren och vattenmiljön samt att förbättra vattenkvaliteten i sjöarna.

Målsättningarna kan också förtydligas genom:

- Vinn-vinn för jordbrukaren och för vattenmiljön.
- Ålands Vattens strategiska utvecklingsmål nr 2: ”Den ekologiska statusen gällande näringsämnen i våra råvattentäkter har stabiliserat sig på en god nivå enligt vattenramdirektivet år 2030, och på en utmärkt nivå år 2051”.
- Ålands Vattens strategiska utvecklingsmål nr 6: ”I tillrinningsområdena bedrivs blomstrande näringsverksamhet som inte har en negativ påverkan på vattenkvaliteten i sjöarna. Nya innovativa metoder har utvecklats och tagits i bruk genom samarbeten över sektorerna.”
- Utvecklings- och hållbarhetsagendans olika mål, främst
  - Mål 3: Allt vatten har god kvalitet.
  - Mål 4: Ekosystem i balans och biologisk mångfald
  - Mål 5: Attraktionskraft för boende, besökare och företag
  - Mål 7: Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.
- Livsmedelsstrategins målbild ”ÖSTERSJÖNS GASTRONOMISKA Ö ÄR BÅDE KLIMATSMART OCH FRAMTIDSANPASSAD”

Preliminär tidplan: Obs! Justerad i ansökan april 2019

Dikesvandringar   1 st våren 2019, 3 st hösten 2019 och 4 st under 2020. Till exempel Peter Feuerbach

Fältbesök   2 st hösten 2019 och 2 st under 2020. Till exempel Dennis Wiström

Föreläsningar: Jordhälsa; conservation agriculture; mellangrödor; dikesrensningar; våtmarker; sedimentationsbassänger och bevattningsdammar; betesmarker, djurhållning och vattenhälsa. 1 st vårvinter 2019, 2 st höst vinter 2019/2020, 2 st under 2020.

Gårdsvis rådgivning genomförs utifrån intresse med målsättningen att få minst 2 deltagande jordbrukare från i första hand vattenskyddsområdet samt att i alla fall 1 av dem är positiva till att intervjuas och/eller filmas.

De mätbara målen omfattar:

- Att nå 90% av jordbrukarna inom vattenskyddsområdet.
- Att involvera (delta i någon av projektets aktiviteter) 30 % av jordbrukarna inom vattenskyddsområdet.
- Att totalt 50 personer deltar vid fältbesök och dikesvandringar.
- Att totalt 100 personer deltar vid de olika informationstillfällena med seminarier och föreläsningar.

PROJEKTETS MÅLGRUPP

Jordbrukare, markägare inom vattenskyddsområdet, andra jordbrukare och markägare, rådgivare inom jordbruksnäringen, återförsäljare inom jordbrukstjänster, miljö- och jordbruksintresserade, myndigheter och intresseorganisationer inom miljö och jordbruk samt alla vattenkonsumenter på Åland – med fokus på jordbrukare och markägare inom vattenskyddsområdet.

Avsikten är att aktivt söka upp och bjuda in personer från våra målgrupper till att delta i seminarier, föreläsningar, fältbesök, dikesvandringar samt att erbjuda gårdsvis rådgivning till jordbrukare inom vattenskyddsområdet.

PLANERING & RESURSFÖRDELNING

Projektledning sköts av projektledare för vattenskydd och hållbarhet på Ålands Vatten Ab.

Ekonomihantering sköts av projektledaren och Ålands Vatten Ab's administration.

Fältbesök och dikesvandringar med fokus på minskade näringsämnesförluster från jordbruksmark. 3 experter bjuds in för Ålandsbesök om 2-3 dagar med fältbesök och föreläsningar.

Gårdsvis rådgivning med 1-2 experter erbjuds som komplement till fältbesök, föreläsningar och seminarier. 2-3 dagar 2-3 gånger under projektiden.

Föreläsningar av 4-6 olika personer inom aktuella ämnen. De föreläsare som bjuds hit bjuds in för dagar för att hinna med både möten och öppna seminarier/föreläsningar.

Informationsmaterial inriktat på minskade näringsämnesförluster från jordbruksmark

- Informationsblad anpassade för webb och print. *Tydlig Tilltalande Tillgänglig!*
- Filmning av föreläsningar och korta intervjuer av föreläsarna.
- Dokumentation, text och filmning av fältbesök.
- Dokumentation av gårdsvis rådgivning. Manus och filmning.

PROJEKTBUDET

	Dagar	timmar/dag	Timpris		
Projektledning inkl. sociala avgifter , fördelat på 1,5 år (planering, kommunikation, deltagande, uppföljning och redovisning)	60	6,5	40		15600
	Personer	Timmar	Timpris	Antal gånger	
Experter föreläsning, fältbesök och gårdsrådgivning					
2-3 st, t.ex. Josef Appell, Sören Pettersson och Dennis Wiström 2000 euro per expert (arvode + resa och boende)					5000
Deltagande av lokala rådgivare och experter för lokal anknnytning.					1000
Talko gårdsbesök och gårdsrådgivning 3 besök x 2 pers x 15 euro. höst 2019 och under 2020.	6	5	15	3	1350
Talko fältbesök 3 besök x 10 pers x 15 euro. Höst 2019 och under 2020.	30	2	15	3	2700
Talko: föreläsningar 3 x 10 pers x 15 euro. Höst 2019 och under 2020.	30	1,5	15	2	1350
Lokal och fika 400*3					1200
Marknadsföring; annonser, filmning/sändning av evenemangen					2000
Experter föreläsning					
Ca 5 experter som föreläser på olika ämnen, tex. Jordhälsa, Bevattning och näringsfällor samt, Djurhälsa och vattenskydd. 1500 euro per expert (arvode + resa och ev. boende)	5		1500		7500
Talko: föreläsningar 5 x 10 pers x 15 euro. Under 2019 och 2020.	50	2	15	2	3000
Lokal och fika 400*5					2000
Marknadsföring; annonser, filmning/sändning av evenemangen					2000
Expert betesmarker och dikesvandringar + föreläsning					
Dikesvandring med Peter Feuerbach, fältbesök med till exempel representant från LRF och representant från Greppa näringen 3000 euro per expert. Feuerbach 3000 euro x3, LRF/Greppa 3000 euro (arvode + resa och ev. boende)					12000
Deltagande av lokala rådgivare och experter för lokal anknnytning.					1000
Talko dikesvandringar och fältbesök. Totalt	10	2	15	3	900
Talko föreläsningar Feuerbach under 2019 och 2020	10	1,5	15	2	450
Talko föreläsningar LRF/Greppa eller liknande	40	1,5	15	1	900
Lokal och fika 400*4					1600
Marknadsföring; annonser, filmning/sändning av evenemangen					2000
Experter film					
intervjuer och gårdsbesök					2000
Klipp och produktion					5000
Experter text/informationsmaterial					
experter kommunikation text					4000
experter kommunikation layout					3200
360/flyg-bilder över åtgärderna					300
					78050
				Varav talko	10650
				Varav köptjänster	49800
Total offentlig finansiering	78050	0,6	46830		
Offentlig finansiering penning andel					0
Privat finansiering penning andel			20570		
Privat finansiering talko			10650		